

Vojske in bogov reši nas Bog!

Začela se je vojna vihra. Za njen začetek vemo, toda njenega konca ne poznamo. V nas vseh pa je slutnja, da z njo prihaja med nas doslej še nepoznana grozota življenja, ki se ji po neki usodni poti naključkov izogniti ne moremo.

Zaškrtało je kakor ogromno kolesje orjaškega stroja in melje človeška življenja. Počasi stopa ta stroj v obrat, počasi se prijemlje kolesje, se stikajo zobje in se ljudje in narodi zajedajo drug v drugega. Če se spusti vihra v polno brzino, jo nihče več ustavi ne bo.

Zdi se, da človeštvo pričinja žeti svojo dolgo setev zgrešenih nauk o življenju brez Boga. Tam, kjer so Boga najbolj drastično zavrgli in ponižali v prešerni oholosti nad telesno močjo in nad materialnimi silami, kjer so mesto njega sebe postavili za bogove in sebe pričeli častiti, tam so vrgli prvo iskro v svet, prenapolnjen z eksplozivnim ozračjem. Danes menda skoro ni človeka, ki ne bi mogel s prstom pokazati požigalca svetovnega miru.

Nam ni za njegovo ime. Vseeno je, kako se je krstil ali v znamenju preli-vanja tuje, ali v znamenju bogočaščenja svoje krvi. V obeh slučajih je izključen živi vladajoči Bog in njegova pravica. Oba slučaja obožujeta sebe in svojo zemsko oblast. Obema je pravičnost kupčijsko blago.

Začetki svetovnega požara so tako tu. Modrejši, preudarnejši so se mnogo trudili in se še trudijo, da bi požar pogasili, trpljenje zmanjšali in omejili. Narodi so prisluhnili prosečim pozivom vladarjev sveta in Cerkev je molila, da bi zmagala prava pamet. Cerkev je molila pa tudi delala za mir. Še dela in moli. Ali bo zmagala, ali bo uslišana?

Kdo je Cerkev? Cerkev smo mi. Mi smo po njej v božje kraljestvo miru včlenjeni otroci istega Boga-očeta. Smo njegova velika družina. Cerkev smo torej mi. Mi pa verjemo, da je končno v božjih rokah usoda sveta. K Bogu po Cerkvii prosimo sami za mir družini božji na zemlji. Če bodo naša srca vredna, če bo v dušah resnični živi Bog, smemo upati, da bo Cerkev v svojih molitvah uslišana.

Strahote vojne so se sicer začele, toda nikjer še ni rečeno, če gledamo s tega nadnaravnega stališča, toda samo, če gledamo s tega, da se ne bi moglo zopet končati, omejiti, omiliti, iti mimo nas. Vrnimo se zato od materialističnih ideologij in materialističnega Boga odtujenega življenja, ki je vojsko zanetil, nazaj k Bogu in krščanstvu v občestvo žive Cerkve, ki dela za mir. Z verno dušo molimo za pravo pamet narodov in njihovih vladarjev in za zmago kraljestva božjega na zemlji.

Zemski bogovi so vojsko pričeli, Bog pa naj nas reši vojske in bogov.

Vsem našim članom in krajevnim organizacijam!

Pozivamo vse naše podružnične odbore, da nam takoj sporoče imena vseh v njihovo področje spadajočih članov in naročnikov »Slovenskega delavca«, ki so se morali odzvati pozivu domovine. Sporoče naj nam tudi kam jim naj za enkrat dostavi-mo »Slovenskega delavca«.

Tabor ZZZD v Predosljah

Preteklo nedeljo je organizirala mlada in delavna podružnica naše organizacije v Predosljah svoj prvi tabor. Na tabor je povabila tudi naše delavce in prijatelje iz ostalih podružnic in drugih krajev. Za tabor so se res marljivo pripravljali in je bilo tako pričakovati, da bo tabor v Predosljah prava manifestacija zavednega slovenskega katoliškega delavstva za stan in narod. Nenaden preokret na slabše v zunanji politični situaciji, ko so si vodilne evropske države medsebojno napovedale strahote polne vojne, pa je nujno zanj zaradi potrebnih priprav za ureditev naše varnosti tudi našo ožjo in širšo domovino. Razpoloženje za taborstvo prireditelj in smisel zanjo je tako stopilo v ozadje. Mnogo mož in fantov je moralo po svoji domovinski in narodni dolžnosti drugam, mnogi so ostali v pričakovanju, da jih ta dolžnost še pokliče, na svojih domovih.

Ta prireditelj se je zato vršila v zmanjšanem obsegu po sicer istem vrstnem redu, kakor je bil določen prej, ko še nihče ni računal s toliko težo današnjih dni.

Minister dr. Miha Krek na taboru

Nekako ob drugi uri popoldne so se zbrali naši delavci in naši prijatelji in ob slavaloku pričakovali našega najdražjega gosta g. ministra dr. Kreka ter botra in botrico nove zastave predoselskega župana g. Ivana Zabreta in g. Milko Zabretovo. Ko so odličniki prispeli, jih je delavstvo veselo pozdravilo, nato pa so odšli skupno v cerkev k popoldanski službi božji in blagoslovitvi prapora. Lep nagovor na zbrane je imel domači g. kaplan Franc Jeglič, blagoslovitev zastave pa je izvršil g. svetnik Zupanc. Po končani slovesnosti se je vršil na pripravljenem okrašenem prostoru tabor.

Predsednik podružnice je tabor otvoril, pozdravil zbrano delavstvo predvsem pa g. ministra dr. Kreka, gg. botrico in botra nove zastave, predsednika centrale ZZZD tov. Prežlja, predsednika Delavske zbornice g. Viktorja Kozamernika, poslanca za radovljški okraj g. Albina Šmajda ter domačega župnika in svetnika Zupanca. Težko pričakovani in krepko pozdravljeni je nato prvi sprogovoril g. minister dr. Miha Krek, ki je radi važnosti sedanjega položaja pokazal mirotvorno politiko naše države v sledečem govoru:

Otok miru sredi razburkanega morja hoče biti Jugoslavija!

Od srca čestitam podružnici Zveze združenih delavcev k današnjemu prazniku in novi zastavi. Nova zastava delavskega stanu je lep simbol te strokovne organizacije.

Na vrhu je križ — v barvah se preliva belo zeleno. Zeleno — belo — zeleno je postala simbol naše lepe domovine Slovenije. V času našega početka in trpljenja je postala barva našega pokreta zelena, katera je tudi barva kmečkega stanu. Zeleno je prešito na belo, ki naj bo znak čiste poštenosti naše, naše moči in naše rasti.

Narodni simbol: belo, plavo, rdeče se združuje v treh besedah v eno geslo: Bog, stan, narod!

Čestitam, da je mlada delavska organizacija v kratki dobi svojega življenja vzrastla in raste v edinega zaščitnika delavskih interesov po celi Sloveniji. Imamo tako tudi za delavski stan solidno organizacijo.

Današnja slovesnost, kakor vidim iz obsega tribuna in priprav, naj bi bila velika za ves slovenski stan. Toda težke skrbi, ki so padle na našo zemljo, na može in fante, so večjo udeležbo preprečile. Od včera zjutraj se nahaja država, vsa njena narodna moč in vojna sila v pripravah. Kaj se to pravi? Da morajo naše vojaške enote imeti število članstva zbranega, kolikor je potrebno za najnujnejše stanje pripravljenost. Zakaj je to potrebno?

Mi smo prišli v stanje, v katerem se naši sosede nahajajo že pol leta. Romunija se nahaja v takem stanju že pol leta, Madžarska pol leta, Nemčija pol leta in Italija tudi pol leta. Mi pa hočemo do konca braniti mir in ne se vmešavati v zapletljaje, kateri bi nastali. Mi smo tudi s pripravami odlašali. Sedaj pa ko je naša največja soseda Nemčija v vojnih zapletljajih, bi bilo brezobzirno od katerekoli vlade, če bi zanemarila meje, da ne bi izvršila varnostnih ukrepov. Jaz sem odkrito in jasno povedal, ker vem koliko skrbi pade v vsako družino, vas, mesto in kraje, ko odhajajo naši najmilejši, naši najdražji. Oni odhajajo zaradi tega, da moremo reči, da smo storili vse, kar je bilo neobhodno potrebno. A, če bi kdo, kar pa Bog ne da, hotel nam kaj vzeti, če bi kdo zanetil ogenj na naših mejah, da nam našo zemljo ali našo pravico vzame, nočemo suženjskega življenja, hočemo varovati narodno čast. Dokler nas bodo pustili v miru, jih bomo pustili tudi mi. Nihče, pa prav nihče naj se ne boji, da bi morebiti mi dali povod za razburjenje, kaj šele vojni za nastop. Jugoslavija misli v tem težkem trenutku, da je za vse najboljše, da sama ostane mirna in nevtralna. Naj le bodo oni sprti. Če mislijo, da se morajo

bojevat, naj se bojujejo. Mi pa bomo ohranili ta košček Evrope v kolikor je od nas odvisno, v miru. To, ako ostanemo mirni in nevtralni, ne more nikomur škodovati. Nikomur ne enim in ne drugim. V interesu vseh je, da ostanemo nevtralni. Politiko miru do vseh, bomo delali do skrajnih meja, politiko časti pa bomo zagovarjali pred Bogom in pred domovino, da ohranimo v zgodovini na naš rod časten spomin. V to naj nam pomaga Bog. Bog daj srečo predoselskim delavcem. Bog živi!

Govor g. ministra so prisotni zborovalci ponovno glasno aplavdirali in tako pokazali, da delijo z vodstvom naše države ista miroljubna pa tudi ista častna strmljenja.

Po govoru g. ministra je spregovoril navzočim predsednik centrale ZZZD tov. Preželj Francé ter vzpodbujal k vztrajnemu delu za zmago ter za zmago pravice v človeški družbi. Orisal je našo dosedanje borbo in naš velik organizatorični napredek ter poudaril, da gre zveza neustrašeno nasproti novim bodočim nalogam, ker si je svesta, da bo ob vztrajnem delu njeno prizadevanje kronano s končno zmago slovenskega katoliškega delavstva nad ostalimi proti narodnimi strokovnimi pokreti.

Končno je še spregovoril bivši poslanec za radovljški okraj dr. Albin Šmajd ter orisal v jedrnatih besedah našo organizacijo kot edini narodno delavski stanovski pokret v Sloveniji. Nato je predsednik zborovanja zborovanje zaključil, nakar se je vršila prosta zabava pod vtisom tabora zlasti pa govora ministra dr. Kreka v kar najlepšem razpoloženju.

Prosveto in kulturo je treba rešiti!

Delavska zbornica ima po zakonu namen, da pospešuje med delavstvom kulturo in prosveto.

Tudi bivša uprava zbornice je imela tako nalogo.

Toda po naših točnih informacijah je to nalogo tako vršila, da so bili ogromni izdatki v to svrhu delavskemu stanu in narodovemu zdravemu napredku mnogo bolj v škodo kakor v korist.

Uprava zbornice je plačala n. pr. samo v letu 1936.

za knjižnico v Ljubljani 229.610.— din
za knjižnico v Mariboru 109.140.— din
skupaj 338.750.— din

Vrnjenih je bilo skupaj 160.000.— din
Napravila je torej zgubo 178.750.— din

To se je ponavljalo leto za letom in tako je Delavska zbornica porabila milijone delavskega denarja za svojo javno knjižnico.

Posečali pa to knjižnico niso predvsem delavci, ampak čisto drugi ljudje, ki z delavstvom nimajo nobenega stika. Delavski denar se je trošilo v nedelavske svrhe.

Pa naj bi to še bilo, če bi knjižnica vsaj splošno izobrazbi resno služila. Toda žal ni. Knjižnica je bila upravljena in vodena tako, da je bila v kričečem nasprotju z nacionalnimi, navedenimi in družbopravnimi odnosi. Zlasti je brez vsake potrebe nabavljala cele sklade drugejezičnih knjig.

Za zgled navedemo samo par naslovov, ki kažejo, kakšno hrano so združeni socialisti z delavskim denarjem

kupovali, da so z njo zastrupljali naš narod.

Knjižnica je kupila n. pr.:

Segur Nikolas: Die unvollkommene Ehe,

Anyuettel Gertrude: Die Ehe zu Dritt, Aretz Gertrude: Die elegante Frau, Bilderlexikon der Erotik, Birlinger: Das grausame Weib, Brantome: Das Leben der galanten Dame,

Bretschneider: Das feile Weib, Hirschfeld: Liebesmittel, Hoyer Erik: Das lüsterne Weib, Sittengeschichte des Lasters, Sittengeschichte des Intimsten, Die vollkommene Ehe, Abneigung in der Ehe, Erotik in der Ehe, Der Ehespiegel, Bankrot der Ehe. To so drobci iz velike zbirke slabih knjig.

Lahko se reče, da beletristični del knjižnice vsebuje ves šund, kar ga premore nemška izvirna in prevodna literatura. Iz sejnih zapiskov prosvetnega odseka je razvidno, da je bivša uprava vedela, da bralci večinoma posegajo le po teh knjigah in še to, da je med bralci mnogo mladih študentk in študentov in gospodičen posedujočih slojev. Človek ima pri vsem končno vtis, da so bile na delu sile, ki so načrtno delali na demoralizaciji našega naroda.

Med znanstvenimi knjigami in zlasti med knjigami socialne vsebine so Nadalj. na 2. strani

Za brezbožno ali krščansko vzgojo delavske mladine

OD VZGOJE ODVISNA USODA STANU

Ko stopa človek v življenje, prinese s seboj svoje osnovne lastnosti. Vzgoja do da temu še svoj delež in napravi iz otroka šele človeka. Vzgoja je torej tisti važen činitelj, od katerega je odvisno, če se bodo osnovne lastnosti razvijale v pozitivno ali negativno smer.

Predvsem je vzgoja važna za človeka samega radi njegove tuzemske sreče in zadovoljstva, kakor tudi radi njegovega posmrtnega življenja. Poleg tega pa je vzgoja tudi važna socialno vprašanje, kajti od tega, kako je človek vzgojen, kajti njegovo stališče in obnašanje napram svojememu sočloveku in družbi. Človek postane torej glede na vzgojo, katere je bil deležen, koristen ali škodljiv člen človeške družbe, naroda in svojega stanu, iz katerega je izšel in v katerem bo po večini tudi ostal. Da bo v tem stanu tudi ostal, velja predvsem za delavsko mladino, ki ima dandanes malo možnosti, da bi prešla v kakšen drugi stan.

Za nas ročne in umske delavce ni zgolj važno to, kako so vzgojeni drugi stanovi in kako je treba vzgajati delavstvo v naših strokovnih organizacijah k delavski vzajemnosti, da si v sklopu narodne skupnosti pripori in ohrani vse svoje gospodarske, socialne in kulturne pravice ter da prepreči brezmejno izkoriščanje stanu s strani nenasitnega materialističnega kapitalizma. Za nas je važno tudi, da delavstvo samo postane tisti važen činitelj v družbi z ono vlogo, ki mu po božjih in človeških pravicah pripada, to je enakovreden stan med stanovi, ki tvorijo narodno skupnost.

Iz vseh teh razlogov pa je za nas važno tudi to, kako bo vzgojena delavska mladina, ker je ona naša bodočnost in bodočnost samega naroda. Delavska mladina mora zato biti in postati močna, zdrava in odporna in to ne samo telesno, temveč tudi duševno, da bo kos svoji bodoči nalogi, ki jo čaka v družbi in stanu. Iz tega razloga moramo budno paziti, kako naj vzgojimo našo delavsko mladino.

ZA BREZBOŽNO ALI KRŠČANSKO VZGOJO

Načina vzgoje obstojata v glavnem dva: brezbožni materialistični in krščanski idealistični.

Če se postavimo pred izbiro, katerega izmed obeh navedenih načinov vzgoje naj zberemo za našo slovensko delavsko mladino, moramo posmatrati oba načina glede na to, kakšen učinek na miselnost delavske mladine ima eden in drugi način vzgoje in kakšen učinek zopet ima ta miselnost na družabno udejstvovanje posameznega delavca in celotnega delavskega stanu v borbi za svoje socialne pravice in v borbi narodne skupnosti za obstoj naroda.

Vzemimo in pogledimo najprej brezbožni materialistični način vzgoje. On vcepi delavski mladini miselnost, da je človek prišel na svet le slučajno in njegovo bivanje na tem svetu potemtakem nima drugega smisla, kakor, da si življenje napravi čim lažje. Iz tega izvira edino stremljenje človeka, da zadovoljuje svoje nagone in temu dosledno zbere čim več zemeljskih dobrin, ki mu naj to omogočijo. Skratka, človek postane materialist.

BREZBOŽNI TEMELJ MARKSIZMA IN KAPITALIZMA

To materialistično vzgojo propagira liberalizem; zato opažamo danes povsod v

svetu, kjer je liberalizem prodril, posledice tega. Predvsem se to opaža pri nosilcih sistema v brezobzirnem izkoriščanju delovne sile, demoralizaciji in degeneraciji liberalnega meščanstva.

Na drugi strani je to rodilo na istih temeljih slonečo reakcijo v obliki razrednega sovraštva in razrednega boja do uničenja ne samo izrodov kapitalizma, marveč kapitala samega in tudi nosilcev kapitalizma. Skratka, brezbožna materialistična vzgoja liberalizma je rodila delavstvu družabno teorijo marksizma. Posledice brezbožne materialistične vzgoje pri delavstvu in delavski mladini so torej istovetne s sadovi, katere je prinesel delavstvu marksizem sam. Delavska mladina pa je strupu marksizma najbolj izpostavljena, kajti delavski otrok odraste v pomanjkanju in bedi in je njegova življenjska pot že od prvega trenutka posuta s trnjem. Nezadostna hrana, brlog mesto stanovanja, nečistoča, razcapanost in mraz ga tlačijo k tlom. K temu pride v industrijskih revirjih čisto še slaba družba. Starši morajo v tovarno, otroci pa odrasčajo na cesti. Če vzamemo še posledice slabega čtiva, ki pokvari mlado dušo in skuša v njej ugasiti vsako iskro ljubezni in upanja na višji cilj človeka, nam mora biti jasno, da je tam najplodnejše polje, kjer lahko zraste sovraštvo in razdiralni nagoni.

Delavski otrok mora tudi v zgodni mladosti si že služiti svoj vsakdanji kruh. Včasih, ko še ni bilo moderne tehnike, so vsa dela opravljali odrasli in izučeni delavci. Parni stroj je iztrgal mater in otroka iz družinskega življenja in ju zavrtel v vrtilnik produkcije. Delo se je ponostavilo in zmehaniziralo, da sta postala telesna moč in strokovno znanje nepotrebna. Nekaj vedno se ponavljajočih gibov se je tudi nedorasel človek kaj kmalu naučil. Kapitalizmu je bila vrh tega delovna moč mladine všeč, ker mladoletni delavec nima družine in zato tudi ne zahtev, kakor odrasli, opravlja pa pri stroju isto delo.

S pritegnitvijo mladine se je tudi ponudba na delovnem trgu še povečala in pritiskala plače odraslih navzdol. Posledica je bila, da delavec ni več zaslužil toliko, da bi mogel vzdrževati svojo družino in je moral mladina v vedno večjem obsegu v produkcijo, kar je povzročalo razpad družine. Bivanje mladine v nehygijskih delovnih prostorih je povzročilo, da se je med mladimi delavci razpasla tuberkuloza in druge poklicne bolezni, ki zatirajo telesni in duševni razvoj mladine.

SREČNI IN NESREČNI POIZKUSI ZBOLJŠANJA

Že v 18. stoletju se je v Angliji začel boj za zaščito mladoletnih delavcev in otrok, katere je porajajoči se liberalizem v ogromnih množicah vrgel v proizvodnjo. Postopoma so bile uvedene razne določbe, ki vravnavajo delo mladine. Vendar je bil ta boj težak, ker se mu je zoperstavil profitarski kapitalizem z vso svojo silo in močjo.

Jugoslavija je glede socialne zakonodaje za mladoletne delavce na precej visokem mestu in se more meriti tozadevno z marsikatero zapadno kulturno velesilo. Na podlagi čl. 9. zakona o zaščiti delavcev ne sme nihče mladoletnih delavcev, starih manj kot 16 let, zaposlovati dalje kot 8 ur dnevno, odnosno 48 ur tedensko, one pod 18 leti se tudi v obče ne sme zaposlovati ponoči, t. j. od 10. ure zvečer do 5. ure zjutraj. Vrh tega prepoveduje zakon zaposlitev otrok izpod 14 leta sploh. Imamo pa tudi zakon o zaščiti dece in mladine ter obrtni zakon, ki urejuje delovno razmerje mladih delavcev, zlasti vajencev, da se jim zajamči brezplačno strokovno izobrazbo, minimalne nagrade za časa učne dobe in higijsko zaščito ter pravico do združenja v okviru zakonskih predpisov. Poleg tega še predvideva določeno število dopustnih vajencev glede na število v obratu zaposlenih pomočnikov, in s tem onemogočuje, da bi se vajenca uporabljalo za delo odraslega in izučenega delavca. Vajenec mora biti tudi zavarovan za primer bolezni in nezgode.

Sovjetska Rusija je pod vladavino marksizma obljubila zlasti mladini boljše bodočnost, vendar tega ne stori in tudi ne more, temveč je boljše mladino vrgel na cesto. Razbil je družino in »brezprizorniki« — mladi brezdomci tavajo še vedno širom velike Rusije, zapuščeni in propadli, navezani sami nase.

Kar socialno zakonodajo sovjetske Rusije tiče, je pozornosti vreden zakon, ki hoče rešiti problem »brezprizornikov« na ta način, da se obsojajo po njem otroci zločinci od 12. leta dalje na smrt. V praksi seveda se malo ozirajo na minimalno starost in streljajo tudi 8 do 10 letne otroke, ki so po krivdi samega boljše v zvezi in njegove brezbožne materialistične vzgoje v zgodnji mladosti zašli na stranpota. Marksizem torej, kot iz materialistne vzgoje izvirajoči nauk, je ruskemu narodu obljubil raj na tej zemlji, pripravil pa mu je neznosen pekel. Da je temu res tako, potrjujejo poročila mnogih, katerim

je le s tveganjem svojega življenja uspelo, da so se rešili sovjetske Rusije. Če torej trdimo, da je družabno udejstvovanje človeka odvisno od njegove miselnosti, miselnost pa od vzgoje ter obenem ugotavljamo, da je krivda vsega družabnega zla v današnjem svetu v glavnem sebičnem družabnem udejstvovanju posameznikov, stanov in narodov, ki izvira iz brezbožne materialistične miselnosti, potem moramo vsekakor priti do nujnega zaključka, da brezbožni materialistični način vzgoje za našo slovensko delavsko mladino ni samo neprimeren, marveč zelo škodljiv za njo samo, za celoten delavski stan in za celoten slovenski narod.

PRAVA POT V LEPŠO DOBO

Ostane nam torej še krščansko idealistični način vzgoje. Pogledjmo samo, kaj se imamo Slovenci kot mali narod zahvaliti temu načinu vzgoje in krščanstvu sploh. Zadnjih tisoč let, od kar je naš narod pokristjanjen in živi obdan od velikih in močnih narodov, je bil vedno v nevarnosti, da postane žrtev tujih osvajalnih stremiljenj in je le krščanstvo bil tisti činitelj, ki mu je dal moralno moč, da se je z uspehom uprl raznarodovanju in potujčevanju. Krščanstvo je pri nas Slovincih utrdilo bazo in steber družabnega življenja — družino in s tem dalo narodu možnost, da ohrani svojo narodno samobitnost v viharjih stoletij.

Delavski stan je del naroda. Zato lahko rečemo, kar je koristno celemu narodu, je koristno tudi njegovemu delavskemu stanu in je zato potrebno, da vzgajamo našo slovensko delavsko mladino v krščanskem duhu k stanovski in narodni zavesti. Tako se bo, ko odraste, borila za svoje socialne pravice po smernicah socialnih okrožnic papežev s pomočjo slovenske katoliške delavske strokovne organizacije Zveze združenih delavcev in živela, sebi v srečo in zadovoljstvo kot močan steber slovenskega naroda. Tako bo svoje družabno udejstvovanje v samem delavskem stanu in napram drugim stanovom naroda vravnavala po načelih krščanske ljubezni za vzajemnost svojega stanu in močno skupnost stanov slovenskega naroda ter zavrgla iz materialistične vzgoje izvirajoče razredno sovraštvo in njegove vsestransko kvarne posledice.

Koristi delavskega stanu so v bistvenem nasprotju z marksizmom.

V marksističnem ogledalu

K volitvam obratnih zaupnikov

Marksistično glasilo »Delavska politika« v Mariboru je prinesla za varanje javnosti po končanih volitvah obratnih zaupnikov poročilo o izidu ter tudi o tem, koliko delavcev zastopajo obratni zaupniki posamezne organizacije. V tem poročilu je dodelila marksistom 13.000 delavcev, Jugoslovanski strokovni zvezi 7.000 delavcev, Narodni strokovni zvezi 5.000 delavcev, Zvezi združenih delavcev pa 4.900 delavcev. Kakor je ves čas volilnega boja marksistično socialistični sklop neprestano z lažmi zmagoval, tako je tudi v tem poročilu »Delavska politika« brezdomno stala na stališču, da je za marksistične delavce najboljše, če jim prav pošteno laže.

Marksistična okrožnica z dne 28. 8. 1939, št. 440, ki sta podpisala poleg štampiljke Strokovne komisije za Slovenijo predsednik Mlinar Ivan in tajnik Bricelj Niko, pa je namenjena ne več marksistični javnosti, ampak njihovim zaupnejšim pokretašem. Po tej okrožnici priznava, da je ZZZ od vseh obratnih zaupnikov dobila 36%. Istočasno priznava, da ZZZ zastopa po obratih, kjer ima svoje zaupnike 19,7% vsega, na volitvah udeležene delavstva. To je že majčkeno manj kakor eno celo petino. Ta okrožnica je zato v svojih poročilih nekam bolj previdna in poštena, ker marksistični voditelji niso mogli verjeti, da bi funkcionarji njihovih organizacij nasedali takim izmišljotinam, kakor so jih priobčevali

li v svojem tisku. Vsi vemo, da so porokovali naši nasprotniki, da nas bodo pri volitvah popolnoma porazili, da ne bomo ničesar predstavljali. Vsi tudi vemo, kako so ves čas volilnega boja kričali o visokišteviki svojih zaupnikov in ustvarjali vtis, da jih ZZZ prav za prav nima nič. Marksistična okrožnica pa sedaj navaja sledeče številke vseh izvoljenih zaupnikov 1.786. Od teh:

ZZZ	644
Strokovna komisija	459
Narodna strokovna	376
JSZ	240
Neopredeljeni	13
Neorganizirani	33
Botič	12
Zveza društ. priv. nam.	18

Ista okrožnica trdi, da marksistični zaupniki zastopajo 15.512 delavcev, zastopniki JSZ 8.096 delavcev, Narodna strok. zveza 6.643 delavcev, ZZZ 7.999 delavcev, (tu so vzeli za vzor »Bata«, ki ima tudi vse izračunano na 99), Neopredeljeni 303 delavce, Neorganizirani 958 delavcev, Botič 147 delavcev, Zveza društ. priv. nam. 358 delavcev.

Ugotavljamo, da se te številke sploh ne dajo točno ugotoviti, ampak le približno, in da so tudi to poročilo prikrojili tako zase, da so skupinam iz bloka prištel, kar so nam odšteli.

V isti okrožnici se razburja zaradi volitev v malih obratih in pravijo takole: »Stali smo in stojimo na stališču, da ima delavski zaupnik svojo veljavo in lahko vrši svoje poslanstvo le, če je izvoljen v obratu z nad 10 delavcev«. Istočasno pa smo ugotovili, da so skozi vsa leta iskali obratnih zaupnikov po malih obratih, da bi tako napram javnosti večali vtis o svoji moči. Pa tudi to leto so, kljub taki izjavi, delali isto, in po njihovih lastnih poročilih navedene okrožnice v malih obratih izpod 10 delavcev izvolili 40 obratnih zaupnikov. Po istem poročilu ugotavljamo še, da 21 zaupnikov Strokovne komisije zastopa samo 52 delavcev in zastopa tako v tej skupini 1 marksistični obratni zaupnik 2 in pol delavca. Tako rdeči bratci razgaljajo svoje laži in istočasno, ko rohnijo zoper ZZZ, tolčejo sebe po zobeh. Marksiste pač boli, da leto za letom izgubljajo med delavstvom in se skušajo z lažmi rešiti.

Leta 1938. so imeli od 1114 izvoljenih obratnih zaupnikov oni 557, torej točno 50% vseh zaupnikov.

Letos imajo po njihovih poročilih 459 zaupnikov od 1786, torej samo še dobrih 25%.

To so številke, ki jih nobene laži in nobeno kričanje več ne bo za marksiste popravilo, ampak so sigurna predznamenja njihovega končnega propada. Čim preje gredo, tem boljše bo za vse, zlasti pa zadelavstvo.

(Nadaljevanje s 1. str.)

pretežno marksistična dela, da je zbornica tako širila marksistično ideologijo.

Kar smo povedali so le kratki namigi na to važno institucijo, ki so jo združeni socialisti tako nevedno vodili dolga leta in potom nje pravo kulturo in umiko le ubijali. Neverjetno je, da so mogli zastopniki krščanskega delavstva skozi vsa ta leta tu sodelovati brez vsakega znaka protesta in obsodbe. Tudi to jih obsoja.

Milijoni so vrženi takorekoč tu proč. Prosveta in kultura ima od njih več škode kot koristi. Treba bo to popraviti. Treba je smer knjižnice spremeniti. Treba je zato knjižnico materialno in personalno po načrtu preokreniti. Prosvetni odsek sedanje uprave D.Z. ima tu važno in težko nalogo. Toda naloga mora biti izvršena za vsako ceno. Prosveto in kulturo je treba rešiti in jo ločiti od šunda in marksizma.

Naša borba - naša rast

VABILO

na

XIX. REDNI OBČNI ZBOR S. Z. V. - ZZD v Ljutomeru, ki se vrši v nedeljo, dne 17. septembra 1939 ob 9. uri predpoldne v Viničarskem domu z naslednjim dnevnim redom:

1. Volitev overovateljev zapisnika zadnjega občnega zbora,
2. Poročilo načelstva in strokovnega tajnika,
3. Poročilo nadzorstva,
4. Poročilo zastopnika ZZD iz Ljubljane,
5. Referat tov. Rozmana Petra,
6. Poročilo overovateljev zapisnika občnega zbora,
7. Volitev načelstva in nadzorstva,
8. Predlogi in sklepi,
9. Slučajnosti.

Podružnice in plačilnice pozivamo, da za gotovo pošljejo svoje delegate, po navodilih, ki ste jih prejeli v zadnji okrožnici. Vabljeni so tudi drugi člani-viničarji. Vabi načelstvo.

Jarše — Induplati

Naša podružnica sklicuje za nedeljo, dne 10. t. m. članski sestanek ob 8 uri zjutraj v Društvenem domu v Grobljah, na katerega pride tudi zastopnik centrale. Zato pozivamo vse naše člane in prijatelje, da se tega sestanka polnoštevilno udeležijo.

Viničarji

MARIJA SNEŽNA

V nedeljo, dne 20. avg. t. l. se je vršilo lepo uspelo zborovanje viničarjev, na katerem je govoril tov. Ferk Karol iz Maribora o nalogah strokovne organizacije in obrazložil novo uredbo viničarskega reda. Zborovanja se je udeležil tudi domači gospod župnik, ki se zelo zanima za razvoj viničarske organizacije. Ker v teh krajih doslej še ni obstajala viničarska organizacija, so navzoči viničarji sklenili ustanoviti dve podružnici, za Marijo Snežno in za Apaške vinorodne kraje, kar se bo izvršilo na ponovnem zborovanju, ki se vrši dne 10. sept. po rani sv. maši v šoli.

SV. JURIJ OB PESNICI

Dne 27. avg. se je izvršilo važno ustanovno zborovanje viničarjev, na katerega so prihiteli viničarji iz vseh severo-obmejnih krajev, z željo po ustanovitvi organizacije. Govoril je tajnik mariborskega okrožja S. Z. V. - ZZD, tov. Ferk Karol o vseh viničarskih zadevah ter obrazložil novo uredbo o viničarskem redu. Pristopilo je veliko število članov. Na ponovnem zborovanju, ki se vrši 8. sept. v Zgornji Kungoti ob 11. uri v gostilni Lojan, se bodo ustanovile podružnice za Svečino, Sv. Jurij in Zg. Kungoto.

SV. BARBARA V HALOZAH

V nedeljo 27. avg. so napolnili haloški viničarji dvorano Sv. Katarine ter z zanimanjem sledili izvajanjem govornika tovariša Košnika, ki je v dve urnem govoru obrazložil celotni program naše stanovske organizacije in novo uredbo o viničarskem redu. Kakor drugod, tako so tudi tukaj hoteli vinogradniki viničarje vreči na cesto radi nove uredbe ter so se izražali, naj

organizacija da streho tem viničarjem. To so predvsem vinogradniki iz vrst nacionalnih in drugih nasprotnih krogov. Čudno pa se jim zdi, da se viničarji teh odpovedi nič ne bojijo ter so se še z večjo ljubeznijo oklenili svoje organizacije in svoje vrste strnili. Bolj kot kdaj prej se viničarji zavedajo velikega pomena organizacije, ki jih vodi v tej težki borbi. Mogoče kmalu pa pride čas, ko se bomo viničarji bridko maščevali nad raznimi človekoljubnimi nasprotniki, ki bodo s sladkimi besedami hodili okrog nas moledovat za volilne glasove.

PTUJ

Popoldne istega dne se je vršilo zborovanje v gostilni Peserl. Tukaj se bori naša na novo ustanovljena podružnica z začetnimi težkočami in tudi žrtvami, toda vidno raste in se krepi na znotraj ter pridobiva na članstvu in ugledu na zunanje. Tov. Košnik jih je v svojem referatu še bolj utrdil, tako da so se s podvojenimi močmi podali na nadaljnje delo za svojo organizacijo in svojo boljšo bodočnost.

ŠTRIGOVA (MEDJIMURJE)

Dne 8. sept. t. l. se vrši ob 9. uri v gostilni Mlinarič ustanovni občni zbor Strokovne organizacije viničarjev, na katerem bo govoril zastopnik zveze tov. Košnik Joža. Viničarji, udeležite se v obilnem številu!

GORNJA RADGONA

V nedeljo, dne 10. sept. se vrši v dvorani posojilnice ob 9. uri zborovanje viničarjev, na katerem bo tov. načelnik zveze Korošec Slavko iz Ljutomeru obrazložil novo uredbo o viničarskem redu in razne druge zadeve viničarjev. Vsled tega je udeležba za vse člane strogo obvezna, vabljeni pa tudi drugi!

Odgovor na laži

Ni bil in ne bo namen Strokovne organizacije viničarjev, da bi svoje sile uporabljali v borbi proti drugim delavskim organizacijam brez potrebe, ampak naša borba obstoja le za uveljavljanje pravic viničarskega delavstva. Vendar nas JSZ po svojem dopisniku v »Delavski Pravici« sili, da ji moramo odgovoriti na njene laži in natolcevanja, obrekovanje in podcenjevanje organizacije in njenih voditeljev. Sramotilno se izraža o našem lepo uspelem taboru v Kapeli, ki je imel zgolj namen utrditi stanovsko zavest viničarjev v tem okraju. Pri vseh svojih izvajanjih nismo napadali prav nikogar, kakor se hoče sedaj napadati nas, in to od delavske org. JSZ, katere hrbtenica smo svoj čas bili. Naj se gospodje spomnijo samo občnega zbora leta 1932 v Ljubljani itd

»Del Pravica« z dne 24. avg. t. l. govori o našem taboru v Kapeli, češ da je med govorom tov. Rozmana bilo slišati medklince proti njemu: »Kaj nam boš ti govoril, ko smo ti pa viničarji kupili grunt«. Pri zadeti da je bil zato zelo slabe volje in jo je po svojem govoru takoj odkuril. — Tako »Del Pravica«. Kot očevidec na tem taboru, za kar imam prič več kot dovolj, si dovoljujem odgovoriti, da je tako pisanje nesramna laž podlega lažnivca. Tov. Rozman je po svojem govoru, v katerem je z vznesenimi besedami govoril o stanovski zavesti viničarjev, žel vse priznanje navzočih viničarjev in drugih zborovalcev, in se je popoldne udeležil še tovariške zabave in se šele proti večeru odpeljal z vlakom. Nadalje se »D. P.« obreguje nad številom navzočih zborovalcev ter pravi, da je ena ničla preveč zapisana, ter pomilovalno izraža, kakor reče, ki so viničarji, ki morajo v »Sl. Delavcu« brati poročila o napihnjenem balonu. Mi bomo pa ugotovili tole: V isti številki »D. P.« čitamo poročilo o taboru JSZ v G. Radgoni, kjer pravi med drugim, da je v sprevedu korakalo okrog 400 članov JSZ iz okolice G. Radgone. Vprašali bi samo, kje pa je tukaj to število članov JSZ? Obstoja le skupina opekarjev Gornje Radgonske občine in neznatna skupnica opekarjev iz Ljutomeru, kar vse skupaj nima svojih 100 članov. Kje pa je ostalih 300? Pomilujemo bralce »D. P.«, da čitajo poročila o napihnjenem balonu. Dalje navaja v istem poročilu, da je v sprevedu korakalo veliko število viničarjev iz Ljutomeru in Radgone. Resnici na ljubo moramo ugotoviti, da se od Ljutomerskih viničarjev niti eden ni udeležil G. Radgonskega tabora JSZ. Viničarji iz G. Radgone pa so pomilovalno opazovali rdečo zastavo JSZ, ki je v sprevedu prednjačila pred državno zastavo. Ni jim šlo v glavo, da je le res, da se JSZ druži z

marksizmom, kar je simbolično bilo jasno dokazano s to zastavo.

»Del Pravica« z dne 15. jun. t. l. pravi v svojem poročilu o izvršenem občnem zboru JSZ z dne 11. jun. v Ljubljani, da so bili na tem občnem zboru zastopani tudi viničarji iz Slovenskih goric, ki so ostali zvesti načelom in delu JSZ. Ugotavljam, da se je tega občnega zbora udeležil na povabilo JSZ bivši načelnik Viničarske kreditne zadruge Tomažič Franc, ki ni že davno noben viničar, ampak vi-

nogradnik, čevljar, čebelar, rejec angorskih kuncev itd. ter kot tak ni imel koga zastopati.

Ne bi pisali teh besed, ker kakor smo v uvodu povedali, imamo važnejše naloge, kakor prepirati se z vami. Zato vam svetujemo, da pustite viničarje pri miru. Če ste res to, kar pravite, prava bojna delavska organizacija, potem uporabljajte svoje zmoglosti za pravice svojih članov, da ne bodo hodili k nam prosit zaščite in pomoči, katero smo jim vedno dali, ter ne

Prve pokojnine iz naslova zavarovanja delavcev za slučaj smrti

Otroške rente znašajo ¼ zavarovančeve pravice do rente in tečejo, dokler otrok ne izpolni 16. leta starosti. Po dopolnitvi 16. leta otrokom ni več mogoče podaljšati rent.

3. Podpore vdovi in sicer rento za tri leta, ki znaša ¼ moževe pravice pravice do rente. S ponovno omočitvijo renta preneha. Vdovec, ki sam nima pravice do večje rente, ima samo takrat pravico do te podpore, ako ne more zaslužiti niti ⅓ onega, kar zaslužijo zdrave osebe iste vrste in podobne izobrazbe v istem kraju in če ga je umrla žena vzdrževala.

Vse otroške in vdovske rente ne morejo presegati zneska, do katerega bi imel pravico umrli zavarovanec sam.

4. Do podpore za roditelja ali deda in babico, če so onemogli in ne uživajo večje

izgubljenosti praznih besedi kot napad na našo organizacijo. Ako želite še kaj več izvedeti, bomo prihodnjič bolj obširni. Za danes omenimo samo to, da ste nam s tem naredili veliko uslugo, ker so se viničarji še trdneje oklenili naše stanovske organizacije viničarjev, dočim ste vi med viničarji izgubili ves ugled. Viničar.

pomoči in če je zavarovanec zanje skrbel in sicer največ za tri leta po smrti zavarovanca in če z otroškimi in vdovskimi rento ni izčrpan najvišji po zakonu določen znesek.

Če pa ni roditelj ali deda in babice, se sme ta podpora podeliti največ za 3 leta vnučadi ali bratom in sestram pod 16. letom, če je zanje pretežno skrbel umrli zavarovanec.

Do vseh teh dajatev imajo pravico zavarovanci in njihovi svojci, če so bili nepretrgoma zavarovani od 1. sept. 1937, ostali pa z onim dnem, ko so ali bodo izpolnili 50 tednov, oziroma 100 tednov zavarovanja.

Okrožni urad opozarja članstvo na te pravice, da ne bi zamudili prijave, ker pravice zastarajo po enem letu od nastopa zavarovalnega slučaja.

Sezonski delavci

Borba za spremembo uredbe o podpiranju brezposelnih delavcev bo edino od strani ZZD uspešna.

Vsi dobro vemo, da je stavbinski delavec z dosedanjim uredbo o podpiranju brezposelnih delavcev najbolj prizadet. Po čl. 74. ur. ima sezonski delavec pravico do podpore le v času njegove redne zaposlitve, to se pravi takrat, ko bi že moral delati, če bi delo dobil.

Iz raznih časopisov delavskih sindikalnih organizacij večkrat beremo, kako se voditelji teh organizacij na sestankih in predavanjih pred članstvom (delavstvom) borijo za spremembo sedanje uredbe. Priznati moramo, da kritika proti uredbi na sestankih ne bo zalegla in bi pri tem veljal primer, če hoče nekdo nasekati drv, mora iti v gozd, po seno pa na travnik — in ne obratno.

Prizadevanje na tak način je popolnoma brezpredmetno, zato se takih metod naša organizacija za pridobivanje članstva ne poslužuje. Tako DZ kakor naša organizacija smo sestavili tozadevno resolucijo in jo poslali na merodajna mesta in upamo, da bo tudi še to jesen ugodno rešena. Predvsem smo zahtevali, da se § 74 popolnoma likvidira.

To dajemo na znanje radi tega, da si ne bo kdorkoli prišteval tega dela sebi, kakor n. pr. »Delavska politika«, ko je pred nedavnim pisala, da so kočevski rudarji potom svoje organizacije SJR (rdeča) priporili boljši kos kruha in je v istem odstavku pozivala tudi tekstilne delavce iz Kočevja, naj pristopijo v vrsto rdeče organizacije, da bodo tako deležni dobrin, ki jim jih more nuditi le ta.

(Nadaljevanje na 4. str.)

Za zdravje delavstva

POKLICNE BOLEZNI IN NJIH VZROKI.

Bolezni delavcev izvirajo v največji meri iz poklicnih vzrokov. S prehodom od obrtne k industrijski proizvodnji so se pojavile razne nevarnosti za zdravje delavstva. Moderna industrija nam je prinesla mnoge in dotlej nepoznane bolezni vsled česar je nastala potreba, da se najdejo primerni ukrepi za njih pobijanje. Dežele, v katerih je tehnika zelo napredovala, so zato izdale posebne zakone, s katerimi se varuje zdravje delavstva od škodljivih vplivov pri izvrševanju poklica.

DELOVNI ČAS.

Prvo vprašanje, ki se je moralo rešiti v interesu zdravja delavstva v podjetjih, se je gibal okoli trajanja delovnega časa. Novo nastale razmere, katere je povzročila uvedba strojev v industriji, so omogočile zaposlitev številnih nekvalificiranih delavcev, prvenstveno žen in otrok in to v rudnikih, v tekstilnih in drugih industrijskih podjetjih. Pretirano dolg delovni čas je dovedel delavstvo do telesne onemoglosti, kar se je očitalo v zmanjšani delovni sposobnosti, v številnem zvišanju dolgoletnih in težkih bolezni. Povečale so se v tovarnah tudi možnosti obratnih nezgod, začasne invalidnosti in smtnih nesreč. Posebno težkim zdravstvenim pretresljajem so bile izložene osebe, ki so se nahajale še v razvoju in so po naravi manj odporne, kar velja tudi za žene za čas nosečnosti.

DELOVNI PROSTORI

Drugi vzrok industrijskih nevarnosti so bili neprimerni in nehigijenski delovni prostori, ki so zelo nepovoljno vplivali na zdravje delavstva radi pomanjkanja svežega zraka, slabega ali popolnoma primanjkujočega zračenja, kar je bilo posebno škodljivo v delavnicah, kjer samo delo povzroča nečisti zrak in prah. Najnevarnejši je v tem oziru zlogasni mineralni prah, ki se razvija v rudnikih. Za njim pride stekleni prah ter kovinski ali cementni prah. Vse te vrste prahu povzročajo po daljšem ali krajšem vdihavanju nevarne pljučne bolezni. Razen tega dovedejo tudi druge snovi kakor svinec, arzen, mangan, in živo srebro ter moka in les s prahom, ki ga ustvarjajo, do bolezni dihalnih organov.

STRUPENE SNOVI

Kot tretjo grupo činiteljev, ki povzročajo tipično industrijske bolezni, navedemo še dela s strupenimi snovmi, ki prehajajo v človeško telo v obliki plinov in pare skozi dihalne organe in tudi skozi organe za prebavo. Pri takem stanju stvari so v teh industrijah potrebni posebni ukrepi za zaščito zdravja delavstva.

TEMPERATURA IN JEDKE SNOVI

Eden od nadaljnjih vzrokov industrijskih bolezni sta prekomerna vročina in mraz ter nagle spremembe v temperaturi in dela na vlažnem. Kot posledica takih delovnih pogojev nastanejo prehladi, vnetje in revmatične bolezni. Številna industrijska dela povzročajo tudi akutne in kronične kožne bolezni. Sicer obstoja pri takih delih možnost, da ostane delavec skozi dolga leta zdrav ali se znaki bolezni kakor slučajno hipoma pojavijo šele po dolgem času. Strokovnjaki cenijo

(Nadaljevanje s 3. str.)

»Delavska politika« pa ni poročala, da je Delavska zbornica, odkar je v pravih rokah, kakor tudi naši poslanci in JRZ, zavzela potrebne korake in da je bila zato tudi sklicana anketa na Delavski zbornici, na podlagi česar je tudi Direkcija drž. žel. začela jemati od TPD večjo količino premoga (rudnika Kočevje) in da tako ne bo treba 4 dni na teden kočevskim rudarjem več praznovati. Če se tega ne zavedajo kočevski rudarji, ki so kakor trdi »Politika«, vsi v vrstah SRJ, se pa zavedajo kočevski tekstilci, da gre edina zahvala Delavski zbornici, našim poslancem in politični organizaciji JRZ; to so pokazali s tem, da se niso agitaciji »Delavske politike« odzvali, kakor je mogoče računala »Del. politika«.

delež, ki ga imajo poklicne kožne bolezni na poklicnih boleznih sploh, na 40%.

ROPOT IN TRESENJE

Omeniti moramo tudi še vrsto industrijskih bolezni, katere povzročata ropot in tresenje, ker oškodujejo sluh in lahko privedejo poleg oglušanja do živčnih pretresljajev. Končno tudi ne smemo pozabiti na škodljivost odpadkov in odpadne vode gotovih industrijskih podjetij, ki lahko postanejo nevarne kakor za samega delavca, tako tudi za okolišno prebivalstvo.

* * *

ZA ZAŠČITO ZDRAVJA OD INDUSTRIJSKIH BOLEZNI SO POTREBNI POSTAVNI IN ZDRAVNIŠKI UKREPI.

Glede bolezni, ki izvirajo iz predolgega delovnega časa, je to vprašanje pri nas v glavnem rešeno v členih 6—16 zakona o zaščiti delavcev, ki je delovni čas industrijskih podjetij načelno omejil na 48 ur tedensko; da se prepreči gotove industrijske bolezni bi bilo še potrebno, da se uvede začasno menjavanje delavcev, ki opravljajo nevarna dela. V Jugoslaviji imamo tudi zaščito ženskega dela in dela mladoletnih ter otrok. Čl. 17. zakona o zaščiti delavcev prepoveduje nočno delo žen in mladoletnih. Razen tega je po tem zakonu zaposlitev otrok pod 14. letom sploh prepovedana.

V vseh kulturnih državah je uprava podjetja načelno obvezna, da ukrene vse potrebno za zaščito življenja in zdravja svojih delavcev. Predpisi Z. o. z. del. daje ministrstvu socialne politike in narodno zdravje pravico, da zapre vsa ona podjetja, v katerih sta zdravje in življenje delavcev izpostavljena stalni nevarnosti in se ovire ne morejo odstraniti.

Med splošne zaščitne mere lahko štejemo tudi odstranitev občutljivejših delavcev iz obratov, kjer je nevarnost za njih okuženje večja. Zato so potrebni zdravniški pregledi povodom sprejemanja na delo in periodični kontrolni pregledi.

Glede higijene delovnih prostorov vsebuje naš Z. o. z. d. posebne predpise. Isto velja tudi za vzdrževanje čistoče in zračenja delavnic.

Da se prepreči bolezni, ki nastanejo vsled temperaturnih razmer v delovnih prostorih, je predvsem potrebna pravilna zgraditev objektov, pravilna kurjava in regulacija temperature v delav-

nicah v zvezi s primernim zračenjem; za vse te omenjene potrebe obstojajo v naši državi toz. predpisi, glede dela na vlažnem predvideva Z. o. z. d., da mora podjetje delavcem nabaviti primerno obutev iz nepremočljivega materiala.

Da se prepreči bolezni kože je predvsem potrebno temeljito čiščenje delovnih prostorov. Tudi za to obstojajo v naši državi številni predpisi. Predvsem veljajo ti za umivalne prostore, za vzdrževanje kopališč, preskrbovanje mila, krtač in brisač. Poleg tega so za gotova dela predpisane tudi gumijaste rokavice in zaščitna obleka ter zaščitna očala.

Proti boleznim, katere povzroča ropot, pride predvsem v poštev zamašitev ušes. Obstojajo pa danes že gotove naprave, ki omiljujejo ropot.

POTREBA DRŽAVNE KONTROLE IN STANOVSKO VZAJEMNOSTI

Ugotovili smo torej, da predvideva naša socialna zakonodaja precejšno zaščito delavstva proti poklicnim boleznim. V kolikor se pa ta ne izvaja, bi bila potrebna stroga državna kontrola, ki po zakonskih predpisih spada v področje Inspekcije dela in da sodeluje v tej kontroli tudi OUZD. Ker se je jugoslovanska industrija v zadnjih desetletjih zelo razvila, bo potrebno, da se zakonski predpisi na področju zaščite dela še nadalje razširijo. Potrebno bo uvesti državne zdravniške inspekcije dela in izenačiti poklicne bolezni v bolniškem zavarovanju z obratnimi nezgodami. Vseh zakonov in pravilnikov za zaščito delavskega zdravja se mora držati poleg podjetnikov kajpada tudi delavstvo, ker pridejo ti predpisi prav do izraza šele tedaj, če jih pozna tudi delavstvo, potem svojih strokovnih organizacij in obratnih zaupnikov glede na to, da jih podjetniki upoštevajo in jih upošteva tudi samo. Sploh je v tem oziru potrebno skladno sodelovanje med delodajalci in strokovno organizacijo, tako da se delavstvo v interesu svojega zdravja in nemotenega obratovanja spozna z dotičnimi zakonskimi predpisi in navodili.

Popolen uspeh pri delu za zaščito zdravja delavstva od poklicnih bolezni se more seveda pričakovati šele tedaj, če se v prvi vrsti delodajalci zavedajo svojih socialnih dolžnosti napram onim, ki s svojim delom ustvarjajo vse dobrine za zadovoljitev življenjskih potreb naroda.

Načrt uredbe za odškodnino vajencem

Kakor smo že poročali, je ministrstvo trgovine in industrije dostavilo vsem zbornicam in državi načrt uredbe o minimalni odškodnini za delo vajencev, ki se glasi:

1. Vajencem pripada od dne uveljavljanja te uredbe pravica na naknado za delo po predpisu te uredbe. — Ta naknada se ne more pogodbeno omejevati ali ukinjati. S pogodbo se more določiti samo večja naknada kakor je priznana s to uredbo. — Za vajence v smislu te uredbe je smatrati brez ozira na spol osebe, navedene v členu 252 zakona o obrtjih, ki so zaposlena v obrtjih in podjetjih določenih v odst. 1. čl. 1 in v odst. 1. čl. 433 zakona o obrtjih.

2. Naknadna po tej uredbi pripada vajencem za čas, ki je določen za učno dobo. Ko poteče rok učne dobe, določen z zakonom, pripada vajencu, ki je vršil uk, mezda v smislu uredbe o minimalnih mezdah.

3. V prvem letu učne dobe ne pripada vajencem pravica na nagrado. Za ta čas more službodajalec dati naknado za delo po svojem lastnem mnenju. Taka naknada se more tudi dogovoriti v smilu tč. 8. čl. 260 zakona o obrtjih.

4. Službodajalec, ki daje vajencu za ves čas učne dobe brezplačno stanovanje, hrano in obleko, ni dolžan da v drugem in tretjem letu da kakšno naknado. V četrtem letu je službodajalec dolžan dajati 25% mezde, navedene v čl. 8 te uredbe.

5. Službodajalec, ki ne daje učencu za časa učne dobe stanovanja, hrane in obleke, je dolžan dajati v drugem letu 25%, v tretjem 50%, v četrtem pa 75% mezde določene v čl. 8.

6. Službodajalec, ki daje vajencu hrano brez stanovanja, mora dati vajencu minimalno naknado ene tretine, službodajalec pa, ki daje stanovanje brez hrane, mora dati vajencu minimalno naknado v višini dveh tretin zneska določenega v čl. 8 uredbe.

7. Če da službodajalec vajencu obleko in to obleko vajenec sprejme, se zniža vajencu pravica za naknado v denarju za vrednost obleke.

8. Za osnovo odmere naknade v smislu čl. 4. uredbe velja minimalna mezda predpisana po čl. 1. uredbe o minimalnih mezdah.

Jugoslavija ostane nevtralna

Naša kr. vlada je o stališču Jugoslavije v današnjem mednarodnem položaju izdala sledeče uradno poročilo:

»Usodni dogodki, ki se sedaj odigravajo na svetu, nalagajo kr. vladi dolžnost, da še dalje ostane dosledna politiki, ki jo je Jugoslavija izvajala v zadnjih 5 letih kr. namestništva s tem, da je skrbno negovala prijateljske odnose z vsemi velikimi državami ter pospeševala obstoječe dobre odnose z vsemi sosedni in ostala nevtralna pri sporih pri katerih ne gre za njeno neodvisnost in nedotakljivost njenega ozemlja. Kr. vlada je globoko prepričana,

Svet v frontah

Napetost, katero so evropski listi imenovali živčno vojno, se je sprostila začetkom tega meseca v krvavo klanje in se Evropa nahaja že sredi vojnega meteža.

NEMČIJA — POLJSKA

Po odklonitvi nemških zahtev s strani Poljske, da ji prepusti Gdansk s koridorjem, so nemške čete na dan 1. septembra brez vojne napovedi začele z vojnimi operacijami napram Poljski, ki je pa že nekaj dni prej izvedla splošno mobilizacijo. Razvili so se po vsej fronti vzdolž poljske meje hudi boji ter so na obeh straneh velike izgube. Zlasti velike so žrtve na poljski strani vsled zračnih napadov nemških letal. Po poročilih iz Varšave so se morale poljske čete umakniti iz Čenstohove, Bidgoša in Gruzokha. Nemci trdijo, da so že vzpostavili zvezo skozi Koridor med vzhodno in zahodno Prusijo. Mesto Gdansk je bilo dne 1. septembra priključeno Nemčiji.

ANGLIJA — FRANCIJA — NEMČIJA

V smislu angleško-poljskega pakta je Poljska takoj dne 1. septembra zaprosila Anglijo in Francijo za pomoč. Ker je Nemčija na ultimat Anglije in Francije negativno odgovorila, je bilo dne 3. septembra objavljeno vojno stanje med Anglijo, Francijo z ene ter Nemčije z druge strani. Kmalu nato so se začele sovražnosti tako vzdolž nemško-francoske obrambne črte, kakor tudi na morju. Potopljenih je že več ladij z ene in druge strani. Anglija in Francija sta proglasili blokado nemške obale, Nemci pa so pred svojo obalo položili mine. Po poročilih z ene in druge strani, ki se seveda popolnoma ne ujema, je bilo tudi že sestreljenih več vojnihi letal. Nemčiji je vojno napovedala tudi Avstralija.

ITALIJA

Anglija in Francija računata s popolno nevtralnostjo Italije in zdi se, da Italija ne bo vojaško pomagala Nemčiji. Važna bo v tem oziru seja italijanskega kronskega sveta ter velikega fašistovskega sveta, ki bosta sprejela odločilne sklepe.

ŠPANIJA

General Franco je podpisal ukaz, po katerem ugotavlja, da se je na žalost začelo vojno stanje med Anglijo, Francijo, Poljsko ter Nemčijo. Zaradi tega morajo vsi španski podaniki biti strogo nevtralni po veljavnih zakonih in po načelih mednarodnega prava.

ZVEZA NEVTRALNIH DRŽAV

Madžarska javnost in vodilni krogi se bavijo z mislijo, da se ustanovi blok nevtralnih držav. Prav tako se na Madžarskem vedno bolj kaže želja po sklenitvi nenapadalne pogodbe z Romunijo.

Po romunskem mišljenju bi v to zvezo nevtralnih držav stopile Romunija, Jugoslavija, Grčija in Madžarska ter ako mogoče tudi Italija.

SOVJETSKA RUSIJA

Sovjetska Rusija je vpoklicala več letnikov rezervistov rdeče armade in ojačila svoje garnizije na zahodni meji. V ostalem Sovjeti izjavljajo, da bodo prodajali živež in druge potrebščine vsem državam.

SVETA STOLICA ZA MIR

Sveti oče Pij XII. je poslal velesilam nov predlog za mirno poravnavo spora v Evropi. Sklenili naj bi 14 dnevno premirje, potem pa sklicali splošno konferenco evropskih držav, katere bi se udeležila tudi Severna Amerika ter Vatikan. Na tej konferenci bi se skušali sporazumeti o mirni spremembi sedanjega stanja v Evropi ter o podpisu skupne nenapadalne pogodbe.

AMERIKA

Predsednik Združenih držav Roosevelt je imel govor, v katerem je povdaruil mirno voljo Amerike in povedal, da bo Amerika za zdaj ostala nevtralna.